

Jak vidí pomník na Nových Sadech PETR HRŮŠA

Umělec spoléhal na techniku

Rozvířené diskuze na téma soch, veřejného prostoru a zodpovědnosti architekta korunuje rozsudek založený na nezbytnosti každého díla – technických podmínkách estetiky. Podstatná je míra odpovědnosti, kterou musí autor unést – domyšlení všech technických a estetických fines.

V dnešní době převládajícího individualismu je nasnadě, že se zcela jistě všechno všem nebude líbit. Jedině asi dílo odvozené od nějaké ontologicky normální osoby, tedy v podstatě průměrné. Nadstandard se očekává v umění i architektuře; pakliže nenastupuje banální byznys, je důležité božské „techné“, jako základ každého uměleckého díla. Zodpo-

vědnost je tedy nejen umělecky výtvarná a formálně architektonická, ale mnohem vyšší, v dnešním vizuálním smogu a komercializovaném prostředí až titánská: v odolnosti tlaku, tedy vůli nepodlehnout komerčním nebo volebním termínům a chovat se nejen lahodice podnikatelsky, ale technicky i lidsky zodpovědně. To neznamená „být při zdi“, ale právě stát vedle investora jako autor.

Skleněný experiment postřádá kvůli provedení svobody tvůrčího gesta v spojení se asi příliš na technologický efekt, kde riziko je na bedrech dodavatele. Krása a cit jsou vůči němu mimoběžné. Naštěstí každému člověku aspoň v podvědomí srozumitelné.

Umělec, zabývající se technikou stavění díla a klasickou proporcí tvarů podle určité teorie krásy, musí vypadat v osvětlení dizajnového umění jako úplný blázen. Zodpovídá za výraz, styl, pojetí, zpracování, cenu, společenskou spokojenost a také za technologickou dodávku, která má splnit absurdní (lepení skla v zimě) termín?

Podle soudu ovšem záleží na smlouvě. Pakliže se ve snaze o autorský dozor k tomu architekt zaváže včetně dodávky, není už Svobodným umělcem, ale stává se Podnikatelem. Pak tedy „viz major“. Obecně se má za to, že nejen výtvarný efekt, ale i technická disciplína patří také do práce výtvarníka či architekta. A ten, vezme-li na se-

be sisufovský úkol, musí zvažovat míru umělecké odpovědnosti a míru pro lákavý experiment.

Umělec už nemá žádnou možnost hledat sílu prostě a „nelesklé“ krásy díla nebo ještě lépe jeho tvarové, tedy opět tělesné, ne technologické harmonie? Jestliže se kvůli víře v neomylnost technologie řemeslo vymklo, je to možná signál o cestě, která se v umění bez krásného, dokonalého řešení a citu pro fortel (tedy dříve vždy dodavatelských vlastností) – „techné“, navzdory kosmickým technologiím, stále neobejde.

Autor je brněnský architekt